

Előfizetési díj:
Negyedévre . . . 1 frt.
Félévre 2 frt.
Egész évre . . . 4 frt.

Egyes szám: 20 kr.

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

Megjelen havonként kétszer.

Szerkesztőség
és

kiadóhivatal:

Budapest, VII. kerület
Erzsébetváros, Akácza-
utca 7. sz. 1. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleke-
nem fogadunk el.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcsolyázó-Egylet,” a „Balaton-Egylet,” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,” a „Budapesti Kerékpár-Egylet,” a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,” a „Budapesti Torna-Egylet,” a „Budapesti Vasparipa-Egylet Előre,” a „Budapesti Sport-Club,” a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,” a „Debreczeni Torna-Egylet,” az „Egyetemi Athletikai Club,” „Első Magyar Vívó-Egylet,” az „Ersekújvári Vívó- és Torna-Egyesület,” a „Fertői Csónakázó-Társaság,” a „Győri Csónakázó-Egyesület,” a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,” a „Kolozsvári Athletikai Club,” a „Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Fővárosi Vívó-Club,” a „Körmendi Athletikai Club,” a „Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,” a „Magyar-Ovári Torna- és Vívó-Egylet,” a „Magyar Velociped-Club,” a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Lévai Torna- és Vívó-Egylet,” a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,” a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,” a „Nagy-Bányai Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Ényedai Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Kánizsai Torna-Egylet,” a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,” a „Nemzeti Hajós-Egylet,” a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,” az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,” az „Ó-Budai Torna-Egylet,” a „Pannónia Csónak-Egylet,” a „Pécsi Athletikai Club,” a „Pozsonyi Hajós-Egylet,” a „Pozsonyi Torna-Egylet,” a „Privigyeyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,” a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Salgó-Tarjáni Vasparipa-Szövetkezet,” a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,” a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,” a „Szabadkai Torna-Egylet,” a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,” a „Szegedi Csónakázó-Egylet,” a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,” a „Szegedi Torna-Egylet,” a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet”
s az „Újvidéki Kerékpár- (Bicycle-) Egyesület”

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot
Magyarország összes tanintézetének.

Felhívás Magyarország tornatanáraihoz.

Hogy Magyarország tornatanításán javítani lehessen, először is alaposan ismerni kell a tornatanítás mai állapotát. A közoktatásügyi miniszterium által évenként összeállított és az országgyűlés elé terjesztett közoktatási jelentés a tornatanításról is számot ad de már természeténél fogva nem adhat teljesen részletes hí képet arról.

A tornatanítás állapotát legjobban ismerik maguk a tornatanárok s ezért fordulunk ezekhez, hogy a vezetésük alatt álló növendékek tornázásáról, az iskola — tornaszat jól vezetéséről itt részletes adatokat hozzanak nyilvánosságra.

A »Herkules« már számos tanintézet tornatanítását ismertette az évi értesítő nyomán, tisztelettel föl hívjuk azonban ezúttal Magyarország tornatanárait, hogy legyenek szivesek rendelkezésünkre bocsátani az adatokat, melyek az illető iskola tornászati felszerelésére, a tornázó növendékek számára, a torna alól való fölmentésre, a növendékek előhaladására, a tornatanár helyzetére stb. stb. vonatkoznak. Annyival is inkább reméljük, hogy a tornatanár urak ez adatokat rendelkezésünkre fogják bocsátani, mert hiszen magukra a tanár urakra nézve birhat a legnagyobb érdeklődéssel, más tanintézetek ily nemű statisztikájával megismerkedni.

Tájékoztatásul ide iktatunk egy táblázatot, melynek pontos kitöltésére kérjük a t. tornatanár urakat.

Az intézet neve:

A tornatanár neve:

Képesítése:

Fizetése:

Heti óráinak száma:

A tornázó növendékek száma:

A torna alól fölmentettek száma:

Tornaszerek száma:

Milyen a tornázó helyiség?

A növendékek előhaladása:

Rendeztetnek-e tornakirándulások?

Rendeztetnek-e versenyek?

Tartatnak-e katonai gyakorlatok?.....

Minő tornászati könyvek vannak a tanári könyvtárban?

Jegyzet

E táblazatot kitöltése után tisztelettel kérjük a Herkules szerkesztőségének (Budapest, akácza-utca 7.) beküldeni.

A K. A. C. versenyei.

A Kolozsvári Athletikai Club 1888. szept. 23-án tartotta meg VIII. nyilvános viadalát Kolozsvárt, még pedig miután még eddig versenypályánk nincsen két részben. A kerékpár-versenyeket és 100 yardos sikfutást a sétaterén, mely legalkalmasabb hely e versenynemekre, a többi versenypontokat pedig az egyetemi boncztani intézet előtti téren.

A versenyek a programm szerint reggel 7 órakor vették kezdetüket. Versenybírák: dr. Felméri Lajos e. tanár, Matskásy Pál. Igazlato dr. Baintner Hugó. Időmérők Istvánffy Gyula dr., Stampa Keresztély.

I. *Kerékpárverseny.* Táv 1. km. Versenyezhetnek,

A sport.

Írta: **Dumas Sándor.***

Nem lehet tagadni, hogy a testi ügyesség, erőtelj, elegancia, a férfiak eme szépsége a legnagyobb vonzerővel bír a nőre, a mi e kérdésben éppen nem jelentéktelen szempont. A huszonöt éves szép fiu, ki délezen megüli a lovat s azzal merészen átugorva tuskónbokron keresztül, a nő képzeletére, érzékeire és szívére egészen más hatást tesz, mint az ugyane korbéli könnyomoly, kit csak azért hívnak elő, hogy megvigasztalja a nőt, midőn őt az első elhagyá. A természet akarja ezt így. A Romeo, ki nyakát szegi, hogy láthassa Juliáját az erkélyen, jobban föllekesíti azt, mintha az ajtón át jönne, és hogy ha Herkules nem tudna mást, mint fonní Omphale lábainál, bizonyára csakhamar kilökték volna. Nem csodálkozom tehát és nem is botránkozom meg azon, mint azt némely moralisták teszik, midőn a társaságbeli férfiakat a czirkuszban, hölgyeik előtt, athlétaí és akrobataí mutatványokat látok végbevinni. Boldogok azok, a kik száz kilós súlyokat tudnak emelgetni és fölmászni a trapézeken, ők nem unatkoznak otthonjukban, mert mint Brantome mondja: «nincs női személy, a ki ne szeretné az erőteljes idegzetű férfiakat, mert ugy látszik nekik, hogy a kik Mars szolgálatában ügyeskednek, Vénus szolgálatában is ahoz értők.» Mig a világ áll, a nők mindig szeretni fogják az erőteljes, bátor férfiakat, a gyöngéket és vékony dongájuakat csak akkor fogadják el, ha az

kik a kerékpározást f. évben kezdték, díj bronzérm, 2-ik díj, ha négyen indulnak Stampa-díj. Hárman indultak: Borbély György bajnok, Jancsó Lajos és Kuzskó István. Elsőnek érkezett Borbély György bajnok erős küzdelem mellett, Jancsó ellenében, 2 percz 47 mpercz alatt.

II. *100 yardos síkverseny.* Tisztelet díj, minden 11 mpercz alatt beérkezőnek bronzérem. Két kiálló közül elsőnek érkezett Gáll Simon 11⁴/₅ mpercz alatt, a tavaszi versenyen Gáll 11 mpercz alatt futotta be a pályát.

III. *Kerékpárverseny.* Táv 3 klm. Elsőnek ezüst érem, másodíknak bronzérem, 3-íknak tiszteletdíj, ha az 1-ső után 15 mpercz alatt beérnek. Indultak négyen, Bartha Gergely, Borbély György bajnok, L. Benke Ferencz és Dunky Ferencz. Az indulásnál azonnal előre tört Bartha Gergely és folyton vezetve 8 percz 12 mp. alatt érkezett be elsőnek, másodíknak L. Benke Ferencz 8 p. 18 mp., harmadíknak Dunky Ferencz 8 p. 22 mp. alatt. Itt meg kell jegyeznem, hogy e verseny nem jó pályán történt, az áttérés egyik utról a másikra, továbbá a traininghiány, miután nincs hely e célra, nagyon sokat levon az eredményből.

A viadalnak alábbi pontjai délután a boncztani intézet előtti téren lettek megtartva, katonazenekar mellett hová a testedző sport iránt érdeklődő hölgyközönség is szép számmal jelent meg.

A versenybizottság a következőkből alakult: Girsik

előbbieik nincsenek. A férfiak ragadjanak meg tehát minden eszközt, hogy mindinkább tessenek a nőknek. Szép gyermekeik lesznek és ha megszólal a harci riadó, lóra pattannak, hogy kellemmel meghaljanak a hazáért.

A mi engem illet, ha izlésemet követhettem volna, ha nem egyedül is, de bizonyára sokat foglalkoztam volna a lovakkal, kutyaikkal, a vívással, vadászattal s kivált a testgyakorlással. Az izomerő sokáig képezte ambícióm tárgyát és sokra is vihettém volna, mert e részben a természet nem volt hozzám mostoha. A sors, vagy hogy az igazabb szót használjam: a szerencse másként határozott s én a féluton állottam meg. Meg kellett elégednem a platói athlétasággal. Egyébként a küzdelem e szeretete elkövetett a szobámig, bátorított, sőt tán határozott, hogy azt a pályát választottam. Innen származhatott az a vakmerőség, melyet sokszor szememre vetettek, s melylyel én még nem vádolom magamat. A közönség nagyon durva ellenfél, melyet nem könnyű lefegyverezni, de melynek legyőzése nagy gyönyörűség, ha éri az ember, hogy igaza van s ekkor a közönség nagyon szeretetreméltó. Kétségkívül ez ingerelt engem. Abban a kevés szabad időmben, melyet pályám engedett, valamint a pályám előtti hosszú szabad időmben (én ugyanis huszonkét, huszonhárom éves koromban alig voltam egyéb henyélnél) sokat foglalkoztam a vívással, lovaglással, gimnasztikával, sőt ma is értek egyikehez-másikához.

*

Őn tehát nem pihen soha? kérdé egykor atyámat egyik barátja. Megegyeztünk fiammal. — felelt ő, — én dolgozom, ő pihen. Midőn atyám belefáradt az írásban,

*) Báro de Vaux híres francia sportirótól érdekes könyv jelenik meg legközelebb; ehhez írta Dumas Sándor az itt közlött előszót.

János miniszt. osztálytanácsos és Matskásy Pál versenybírók. Baintner Hugó dr. igazgató, Istvánffy Gyula dr., Stampa Keresztély időmérők, Lucan Aladár térmérő, dr. Bodor Zsigmond, dr. Pálffy Gyula orvosok. Jegyző a titkár.

A verseny a *bajnoki távolugrással* vette kezdetét. Első vetélkedés a bajnoki címért. Legjobb ugró Lobkovicz herczeg díját nyeri, melyre második vetélkedés volt. Ha legalább 570 cm-rt ugrik, ezenfelül ezüst érmet kap és bajnokjelölt lesz. A ki 538 cztm. ezüst, ki 507 cztm. bronzérmet nyer. Versenyeztek öten: Gáll Simon, Gergely Andor, Göllner Béla, Weisel Ernő és Gross Viktor. Legtöbbet ugrott Gáll Simon 5 m. 61 ctm., elvitte a Lobkovicz díját, mit jövőre meg kell védjen s ezüst érmet nyert; ugrásával nem érte el a tavalyi 5 mtr 90 cztm. ugrását, Gergely Andor 5 mtr. 53 cztm., Göllner Béla 5 mtr 46 cztm., Gross Viktor 5 mtr 42 ctm. ugrásaikkal ezüst, míg Weisel Ernő 5 mtr 17 cztm. ugrásával bronzérmet nyert.

II. *Bajnoki akadályverseny.* Táv $1\frac{1}{2}$ ang. mfd (804.5 mtr). Második vetélkedés. Győzőnek bajnokjelöltség s ezüst érem. Ha legalább 4 en indulnak második beérkezőnek ezüst, ha pedig 6-an a 3-ik bronz érmet nyer. Akadályok: 2 vízzel telt 3.25 cztm. széles árok, 3 fal, 7 sövénygát 90 ctm. magasságban. Pálya 7-szer kerülendő. Indultak négyen: Borbély György bajnok, Gergely Andor, Kolosváry János bajnokjelölt és Gáll Simon. Az első 3 kerülésnél vezetett Gergely Andor, ki azonban

vívunk, vagy elmentünk vadászni. Atyám kitűnő vadász volt és annak sok tanúságát adta. Ő nagyapámtól nagy testi erőt örökölt, a melynek első tanujelét 14—15 éves koromban tapasztaltam. Egy vasárnap színházban voltunk. Midőn az előadásnak vége volt, az eső csakugy zuhogott. A boulevardra mentünk, a hol csak egy bérkocsi állott. Atyám megmondta lakásának címét a kocsisnak, ki kezét a kocsi ajtajának kilincsére tette, így szólt: Ily időben nem mozdulok öt frankon alul. Nem akarsz menni? Nem. Egy-kettő-három. A kocsis nem mozdult. Atyám erre megragadta, a földre vetette, azután fölemelte a levegőbe és a kocsi bakjára dobva, kiáltá: És most lódulj előre! És a kocsi ülve, így szólt hozzám: Jegyezd meg, így kell bántani a makaeskodó kocsisokkal.

Mindig eszembe jut apám e bánásmódja, de sohasem éltem vele. Nem mintha a kocsisok most udvariasabbak volnának, hanem mert nem kínálkozt rá alkalom. Be kell ismernem, hogy atyám nem kereste az alkalmat testi erejének fitogtatására, de ha kínálkozott, megragadta. 1839-ben Lyon körül utaztunk. A mint a magaslat felé mentünk, a postakocsis megkérte az összes utasokat, hogy szálljanak le. Az utasok leszálltak. A kocsis felült és megpöctogtatva ostorát, galoppban felhajtattott a magaslatra. Előtte való nap hó esett, az utasok bukdácsoltak a hóban, sárban. Atyám, ki vadászaton kívül nem szeretett gyalogolni, nagyokat fujt, a mint a magaslatra felmászott. Utolsók értünk fel s azt láttuk, hogy az utasok körében szidják a kocsisot, a ki nagyokat nevetett esinye felett. Maga tehát ezt tréfából ette? — kérdezte a kocsisot! atyám. — Kis tréfa volt!

kiállt, a többi 4 kerülőnél vezetett Gáll Simon nagyon szépen, utána Kolosváry és harmadik helyen Borbély György futott egész a czélig, hol Gáll Simon, miután a czélt biztosan nem tudva megállt, elsőségét elvesztve, Kolosváry elsőnek 2 p. 47 mperc. (tavaszi eredmény 3 p. 3 mp.), Borbély másodiknak ért be.

III. *Sulydobás.* Versenyeztek négyen, a 16 fontos golyót Nerges Zsigmond 8.80 méteres dobással, bronzérmet nyert.

IV. *Kerékpár-díszgyakorlatok* következtek ezután. Részt vettek Albert Károly, Borbély György, Bartha Gergely, Benke Ferencz, Dunky Ferencz magas gépén, Kuzskó István kangaroo- és Stampa Keresztély rover biztonsági gépén. A gyakorlatok felvonulása, felfejlődés 2. 3. 4. sorokba, előfejlődés, páronkint, kézfogással s az így képzett kapuk alatt átbuvás stb. E gyakorlatokat a club kerékpár-osztályának kapitánya, Bartha Gergely vezette sok ügyességgel s a gyakorlatok, daczára, hogy a pálya emelkedéses s a kerék mélyen vágódik be a laza homoktalajba, jól sikerültek.

Ezután Albert Károly, a club művezetője és a bicikli kör alkapitánya mutatott be szép gyakorlatokat. Láttunk tőle hőlgyülést hajtással, ebből átmenet lovagülésbe, páros lábfeltétel a kormányrudra, a kormányrud fogás nélkül, felülés helyből, körözés kormányrud nélkül, futás közben le- s felszállás, térdelés a nyergen. Mindezeket a rossz pálya daczára, elegantiával, könnyűséggel csinálta meg. A közönség zajos tapssal és éljenzéssel ju-

— felelte ez, mindig kaczagva. Alig lejezhetette be szavait, mert atyám úgy mellbe lökte, hogy hátraesett. A kocsis feltápáskódva atyámra rohant, de ő megint úgy fellökte őt, hogy szája, orra vérzett. A kocsis szépen felült helyére és az utazás minden további fennakadás nélkül folyt le. Nem szükség mondanom önnek, hogy meresztettem szememet, s mint dobogott szívem ily alkalmakkor. Mindez esetekben a hidegvér, a humor, majdnem azt mondhatnám, a kellem lepett meg leginkább, a melylyel atyám mindezt végrehajtá. Föltettem magamban, hogy gyakorlom magamat, hogy egykor szintén olyan erős legyek, mint atyám volt. Emlitém már, hogy atyám a testi erőt nagyapámtól, Dumas tábornoktól örökölte, ki korának legerősebb férfiai közé tartozott. Ime egy eset róla. A tábornok, ki mint tudva van, mulatt volt, akkortáiban 22 éves lehetett. Egy este, nagy pongyolában volt a színházban, egy kreolnő páholyában, a kit akkor sokat emlegettek. Atyám a páholy hátuljában ült, midőn belépett egy katona. Ő a kreolnő mellett foglalt helyet és társalgást kezdett vele, melyet azzal végzett, hogy meghívta a nőt, menjen el vele. — Köszönöm uram. — felelte ez — de nem vagyok egyedül. — S kivel van ön? — Amaz ural. És megnevezte nagyatyámát. — Ah, bocsánat! — felelte a fiatal ember — én az urat az ön inasának néztem. A mint e szavakat kimondá, nagyatyám megragadta őt és a páholyból kidobta a színház földszintjébe. A ki a kalandnak igen érdekes következményeit ismerni akarja, olvassa el atyám emlékiratainak erről szóló részét.

(Vége következik.)

talmazta az ügyes byciklistát. Ezt látva, önkénytelenül el kell ismerni, hogy a kerékpározás sportja szép fejlődésnek indult s ha a clubnak gyakorló tere lesz, a legérdekesebb gyakorlatok betanulására lesznek vállalkozók.

V. *Sikfutás.* Táv 1 angol mfd (1609 mtr.) Az elsőnek ezüst, a másodiknak, ha legalább 20 mpercz alatt az első után ér célhoz bronzérem. Versenyeztek hárman: Borbély György bajnok, Kiss Ferencz és Kolosváry János bajnokjelölt. Elsőnek Borbély György érkezett be 6 prez 47 mp. alatt, második lett Kolozsváry János 6 prez 55 mpercz alatt. Az eredmény gyenge. (Tavalyi eredmény 6 p. 5 mp.)

VI. *A birkozásban* Borbély György bajnok és Körössy József ismételve küzdöttek. Versenyük eldöntetlen maradt. Borbély György bajnoknak ez ideig még nem akadt a viadalokon ellenfele, a ki őt a földre terítse.

VII. *Vigasversenyen* hárman futottak. Göllner érkezett be elsőnek. Tiszteletdíjat nyert.

A viadal lefolyta után a bírósági tribün köré csoportosult az athleta sereg, hol a bíróság elnöke, Girsik János min. oszt. tanácsos, a klubnak alapításától egyik legbuzgóbb val. tagja, intézett szép beszédet.

»A testezés előmozdítása tekintetéből alakult e nemes intézménynak — ugymond — kezdeményezésétől kezdve, 5 éven keresztül észlelem a viadalok menetét. Örömmel konstátálom, hogy a még néhány év előtt zsenge egyesület oly magas fokra fejlődött, hogy most már bármely fejlett ily egyesülettel a versenyt bátran kiállja. Én vagyok ma szerencsés — folytatá — hogy a lefolyt szép küzdelem eredményét önök előtt kihirdethessem.« Buzdította ezután a fiatal athletákat a további küzdelemre, különösen kiemelve a fiatalság testi fejlődése tekintetéből a testgyakorlatoknak kiváló szükségességét és nagy fontosságát.

Ezek után felolvasta a győzők által elért eredményeket s a jelenlevők általános éljenzései közben a díjakat ünnepélyesen kiosztotta.

Örömmel kell itt megjegyeznem, hogy a kolozsvári közönség kezd a versenyek iránt nagyobb mérvben érdeklődni. A rendezés elég jól sikerült, a versenyek gyorsan folytak egymásután, 4 óraker vette kezdetét és 6 óraker véget ért.

A boncztan előtti tér átengedésével Genersich Antal egyet. tanár hasznos szolgálatokat tett a testgyakorlat ügyének.

Stampa Keresztély.

Velocipédezőink.

Nem tudom nem «falra borsó hányás» lesz e felszólalásom, de tartozom ezzel a szép sport érdekében, legyen az bár ugysis: tartozom pedig azért mert annak a szépen kezdett s még szebben előrehaladt sportnak, mely-

nek a velocipédezés Magyarországon a közelmúltban örvendett, oly gyászos hanyatlását, hogy ne mondjuk haloklását részvét és buzdító nyilatkozat nélkül agyonhallgatni nem méltó sem a sport barátjai, de nem volna helyén legfőképen az egyetlen testgyakorlati sport laptól.

Lehet, hogy mint minden ily nemű felszólalás egy pár helyen fájoan esik, sőt talán egy pár egylet, avagy egyes sport barát ellenében jogosulatlan is, de nincs szabály kivétel nélkül, ne vegyék tehát az illetők magukra, ha felszólalásom éles, mert a midőn, czéлом kimutatni e rövid czikkben a velocipéd sport fentemlített hanyatlását nem terjeszkedhetem ki, az itt-ott netán tapasztalható csekélyebb jelentőségű működésekre, plane az egyesekére.

A közelmúlt időben Aradon megtartott országos tornaegyletek szövetségi ünnepélyén tervbe volt véve a velocipéd egyletek csoportosítását czélzó, s valóban erre egyedül hivatott szövetség alakítása. Napi lapokból olvastam, hogy egy, ha nem csalódom, hármas bizottság küldetett ki az előmunkálatokra, hogy mit munkálkodnak ennek tagjai nem tudom, nem vonom tőlük meg sem a munkaerőt, sem a buzgalmat, hanem hogy munkájukat siker koronázza, kétlelem.

Hogy szövetség létesüljön nem szükséges az igaz feltétlenül az egyletek nagy száma, és azoknak szövetségbe való belépése, igen üdvös és eredményes, munkásságot fejthet ki ilynemű sport szövetség egyesek tömeges belépése és tevékenysége mellett is. De hogy a Magyarországon oly elszórva s minden egyleti működéstől elszakítva található velocipédezőinket egy oly nagy kalap alá sikeresen lehessen összehozni, mint a milyen lenne a Magyarországi velocipédezőink szövetsége, ez nem valószínű akkor, midőn (ha már előbb nagy kalapot mondtam 1 gyen) egy kisebb kalap alá sem lehet őket hozni, s ha nagynehezen ez sikerül is, de ott meg nem lehet tartani.

Szomorú példája ennek, hogy tovább ne menjek, az ország fővárosában eddig összesen megalakult négy velocipéd egylet helyzete. A «Budapesti kerékpár egylet», a «Budapesti vasparipa egylet» «Előre», a «Magyar velocipéd club» és végre a «Hunnia velocipéd egylet».

E négy egyletből kettő valahogy él, az egyik a «Budapesti kerékpár egylet» s némi kis vigaszul mondhatjuk, hogy bár multja szebb és eredménydusabb volt is a jelenénél, de azért még mindig elismerésre méltó tevékenysége: fejtenek ki tagjai, a magán és kis részben az egyleti életben is, a másik a «Magyar velocipéd club»-nak tényleges működése teljesen megszűnt vagy másfél éve, egy pár tagja fizeti a tagsági díjat remélve szebb jövőt és feltámadást. De a másik két egylet ha volt is valamikor ma már semmi sincs belőlük.

A négy egyletnek annak idejében nem akarok sokat mondani, de legalább is 2—300 tagja volt s ma ha kiakarnók mutatni élő fővárosi egyletek tagszámát talán 100-ra se tudnók felvinni,

Hogy vidéken mint állnak velociped egyleteink dolgai arról semmit sem tudok mondani, és ép e semmit nem tudás szomorú bizonyítéka a tengődésnek, a haldoklásnak. Teljes lehetetlen elképzelni, hogy ne volna annyi ambíció egy egyletben, mely a netalán véghez vitt munkálkodásokról szóló rövid jelentés közzétételére buzdítaná.

Nagyobb egyleti munkásságot, és egyleti életet igyekezzünk egyelőre kifejteni, mert ha ez nincs sehol az országban, s a hol van is az is hanyatlik úgy meddőnek hiszem a szövetségi alakítási kísérletet.

Adja az ég, hogy jóslatom ne teljesüljön, s mentől előbb üdvözölhessük az eredménytel munkálkodó magyarországi velocipedezők szövetségét legalább talán lesz egy hivatott közeg mely sikerrel felszólal a bécsi közös Osztrák-magyar szövetségi versenyek ellen.

Páris Benő.

Vidéki sport élet

Közli: Vermes Lajos.

„Palicsi-Egyesület“

A múlt héten Szabadkán a városháza kistermében a «Palicsi-Egyesület» tagjai Mamuzsich Lázár polgármester elnökle alatt értekezletet tartottak. — A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása után a tisztviselők jelentései hallgattattak meg. A sport szakosztály jelentéseiből kiemeljük a következőket: Az egyesület a «Szabadkai Achilles Sport-Egylet» tagjainak közreműködésével tartja meg 1888. szept. 30-án (vasárnap) a palicsi fürdő-saison bezárási napját, mely alkalommal a «Szabadkai Torna-Egylet» tulajdonát képező versenypályán athletikai versenyek is fognak tartatni. Az ünnepélyt esolnak felvonulás és tűzijáték a víz felszínén fogja befejezni.

Elhatározott továbbá, hogy 1889. január felében jégvitorlás és korcsolya versenyek tartatnak Palics leendő sima jégtükrén. Az előkészületek megtételére a versenypropositiók kidolgozására Dr. Antunovich József, Dr. Békeffy Gyula, Dr. Milkó Izidor, Gyelnus Gerő, Dr. Tóth Béla, Mácskovich Titus, Biró Károly, Gáli Adolár, Szigethi József, Vermes Béla, Dr. Györgyevits Szvedoje és Vermes Lajos lettek kiküldve.

A szabadkai «Achilles Sport-Egylet» alapszabálya a belügyminiszterium által változtatás nélkül megerősítve a napokban érkezett meg. Ezen egyesület 1888. okt. 7-én tartja meg őszi versenyeit. A nevezési zárlat szept. 20-ikáról október 5-ikére halasztatott el. — A 2, 5, 10, km. veloczipéd versenyek mellett 3 km. versenyjárás akadály-müvelociped versenyek is lesznek kiürva. A tisztelet díjak ezüst serlegek, aranyérem, ezüst- és bronzérmek.

Balogh Bódog, Vermes Lajos, Stern Adolf, Weitzenfeld Gusztáv, Totis Lajos, 1888 szept. 10-én Aradon magánjellegű uszási mérkőzéseket tartottak a Marosban. Sajnos, hogy többet ezen uszási produkciókról nem írhatunk mert távolság és idő nem mére-

tett. Csodáljuk, hogy az aradi tornászok a Marosban uszóversenyeket nem rendeznek.

Szigethi Benedek Gyula tornatanár és vivómester Pécsről Szabadkára tette át vivótermét. Köz tudomásra hozza, hogy a vivás minden nemén kívül a rendszeres nevelési tornázásból is tart tanórákat e célra külön felszerelt, legújabb vivó és torna eszközökkel ellátott termeiben.

Az «Achilles-Egylet» 1888. szept. 23-án tartotta meg a velociped sport iránt érdeklődő szépszámu közönség jelenlétében Budapest és Adony között az országuton szokásos mérkőzéseit. Győztesek lettek Szóhner Samu, Buksits Antal, Havas Ferencz, Pártos Zsigmond.

Vermes Lajos velocipeden utazó és egyik legjelesebb tanítványa, Faragó Ede, mindketten Matshlese Rovrer gépen a múlt hóban beutazták Szerbiát és Bosznia nagy részét, mely alkalommal a serajevói biciklisták disztagukká választották meg őket. Ezen érdekes kirándulás leírását «A. S. E.» évkönyve fogja legközelebb hozni.

Távgyaloglás Boszniából Herczegovinába.

Konjica, okt. 8-án.

Bosna Seraj fővárosát okt. 7-én d. u. 1 óraker hagytam el, ezélom Herczegovina fővárosa Mostár, innen le a Dalmát tengerpartján Metkovicig és ismét vissza Sarajevóig per pedes Apostolorum.

Hogy aztán e hatalmas távot az én rég nem trainirozott lábaim végig kiföjgák-e birni, azt mérészség volna egyelőre állitanom. Az előjelek azonban igen jóknak bizonyultak. Ime a kezdet recordja: Sarajevótól Konjicáig 60 kilomert 8 $\frac{1}{2}$ óra alatt jártam be, ebből 4 órát hatalmas meleg záporban.

Bosnia gyöngye a minaretok százaitól tarkálló Sarajevo csak nyugat felé áll nyitva, de ez a rész aztán egy óriási mezőséget (a Sarajevosko poljét) képez. A 17-ik kilomertnél az ut jobbra Busovaca felé, balra pedig szelid és hosszú emelkedéssel Tarcinnak tart, ezen járnak a Strassan versicherungs Patrolok le egész Mostárig. Mielőtt a termékeny sikságot elhagynám felemlitem az ezt határoló föbb csucsokat, a Sarajevótól délnek fekvő Trebevicsét 1740 m. (lovon másztam meg) az Ilidza sik fürdő hely lábánál fekvő Igman planívát (A gyönyörű török és görög nők mosolyogva bámultak rám villáikból.)

Az első 25 kilomert 10 percnyi pihenést leszámítva Zoviknál értem fel d. u. 4 $\frac{1}{2}$ —5 óraker; itt értem el a 60-ik gyalogezred patrolját, derek heves megyei gyerekek és velük mentem Tarcinig, de már tetemesen meglátsított menettel mert a nehéz puskát és 20—20 töltényt hegynek fel úgy is nehéz volt czipelniök. Tarcin a tenger színe felett 659 méterre fekszik, 36 kilomterre Sarajevótól, megérkeztem este 6 $\frac{1}{2}$ óraker. Itt a bakák tanyáján a tisztí Fremdenzimmer kemény párnáján pihentem másnap reggel 7 óráig. A Sarajevo Mostár között kiegészítendő vasut nyomjelző mérnökei ezek kedélyes feleségei és barátságos főhadnagy házigazdám között igen jól eltelt az este. Hej be szerettem volna ott maradni a Blejasnica 2113 méternyi Haivari főcsúcsát megmászni

Ez a medvék és zergék igazi tanyája és lóháton tour retour 8 óra alatt bejárni.

Tarcintól az országút lassan emelkedik kényelmes serpentinakon — melyeket én mind át át vagdos-tam — feljutottam az occupált két ország között fekvő dupla vízvázasztó 1010 méternyi legmagasabb közlekedési pontjára a Karaulára. Innen kezdődött malheur-öm a folyton rám zuhogó Hercegovinai zápor, mely az alatt is míg e sorokat egy Konjicai kis Hotel »lőczáján» irom, kétségbeejtőleg esik. Karanlától Konjiczáig az ut 691 métert esik, mert ez utóbbi kis török város már csak 319 méternyre van a tenger felett.

Ez aztán a velocipédezőknek való hosszú esés, mint a gyorsvonat lehet rohanni, közben a gesztenye erdők és vizesések változatos panorámája és a vadabbnál vadabb hegygerinczek kötik le szemünket. Itt nem érünk rá elfáradni! A kis Trstenica patak merész folyását követve beérünk a Narenta folyó világhírű világába.

Egy hirtelen kanyarulattal alattunk látjuk a minektről tarkálló Konjicát, ide ma (okt. 8-án) d. e. 11 órára értem.

Tourista toilettem rettenetes derangirt állapotba jutott és egy török kávéház hasábos tűzénél voltam kénytelen felszárítani.

Egy üres délutánt kell agyonütnöm, de ez könnyű lesz mert szellemileg már is kedves olvasóimnak cseveggek és aztán felmegyek a fellegvár alias »defensiv kaszárnya» Appelbellevue-jére vagy a Narenta balpartján fekvő török városrészbe és el-el nézem ezeket a gugolyva áruló moslimokat és iszom olasz korcsmárosom savanyú borát.

A viszontlátásra Mostárból!

Porzsolt Gyula.

Az aradi disztornázás szabadgyakorlatai

vezérszavai.

a) Páros karlendítés: előre, le, fejfölé és lefelé.

b) Váltott lépő állás előre páros karlendítéssel, előre vállmagasságig és váltott lépőállás oldalt páros karlendítéssel fejfölé és vissza.

c) Váltott lépőállás előre, páros karlendítéssel fejfölé; törzshajlítás előre karlendítéssel le és hátrafelé (több mint $\frac{1}{2}$ kör), törzsnyújtás karlendítéssel fölfelé (homorítással) és alapállás.

d) Ütéshez oldalt a kezeket a vállra — föl! Váltott lépőállás oldalt egyenoldalu karütéssel oldalt 2 terpesztett ugrás páros karütéssel oldalt.

e) A d) alatti gyakorlatot az A. sorok lépő állással, a B. sorok terpesztett ugrással kezdik.

f) 1. Bal rohamállás előre, a karokat lökéshez a mellre,

2. térdelés a jobb térdre páros karlökéssel előre,

3. emelkedés roham állásba (1) és

4. alap állás — rajta!

g) Az f) alatti gyakorlat ismételtetik oly képen

hogy az A. sorok balra, a B. sorok jobbra tesznek $\frac{1}{4}$ fordulatot

A sorok balra, B. sorok jobbra át! —

Jobbra és balra arc!

h) Bal rohamállás előre páros karlendítéssel oldalt vállmagasság, páros karlendítés fej fölé; karlebocsátás oldalt vállmagasságig, alapállás, —

i) A g) alatti gyakorlat ismételtetik olyképen, hogy az A. sorok balra, a B sorok jobbra kezdik a gyakorlatot.

Kérelem és figyelmeztetés!

T. olvasóinkat, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 1 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamációja a kiadóhivatalhoz (VII. ker. akácza-utca 7. sz.) intézendők.

A kiadó hivatal.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Elhalasztott verseny.** A K. A. C. vivó versenyeit nov. 11-ről, decz. 9-re tette át. Az áttételre, a versenyre való előkészületekhez szükséges idő adta az okot. A versenyek alkalmával tartja a club szokásos évi házi viadalát.

— **Köszönet.** Az erdélyrészi verseny-gyaloglás alkalmával a versenyben és kirándulásban részt vett K. A. C. tagok iránt tanusított figyelemért, vendégszerető fogadlataért s a verseny sikerének biztosítása érdekében teljesített fáradozásokért a pályamentén felkért t. bizalmi férfiaknak, Besztercze város vendégszerető közönségének, a beszterczei nemes hölgyeknek, a versenybírósnak s a rend. bizottság t. tagjainak, a műkedvelő-társulat s a kaszinó t. tagjainak, valamint a kerékpározó uraknak, Clubunk nevében, hálás köszönetünket nyilvánítjuk. Kolozsvár. 1888. október 7-én. A K. A. C. versenybizottsága nevében br. Jósika Gábor biz. elnök, Kuzskó István club-titkár.

— **Uj sport egylet.** Veszprém városában egy uj sport egylet van alakulóban. Célja lenne a gyalog kirándulások szervezése és kedvelté tétele. Az alakuló egyletnek már eddig is többen ígérték közreműködésüket, tagja lehet férfi és nő egyaránt, 24 évtől 50 évesig. Terv szerint egyelőre a Tapod-hegy hetenkinti egyszeri megmászása lenne a kirándulási cél. Kitartást és sikert kívánunk az intézőknek!

— **Egy curiosum.** »Verseny — Fogadás — Iroda Budapest, Teréz-körút 10. szám. Ötvenezer forint óvadék. Elfogad egy (1 frt), forinttól tizezer (10,000 forintig) téteket Magyarország, Austria, Németország, Dánia, Franciaország, Anglia és Olaszország minden ló-, üggető-, vitorlás-, evedzős-, atletikai-, iram-gép- és uszás-versenyeire. Szabály: fuss, vagy fizess! Totalizátor-tétek közvetítése minden versenyre; győztesre 1 frttól, helyre 5 frttól kezdve. A versenynapokat megelőző napon dél-

utáni 3 órától kezdve egyforintos árverési tétekekkel »pool«-ok tartatnak. Ezen hangzatos reclammal ellátott »Passe-Partout« vett szerkesztőségünk a mai napon 3 kros levélbélyeggel ellátott borítékban, a másik lapon az e hó 14-én a császárfürdőben 9—12-ig tartó uszóversenyekre hívja meg a szerkesztőséget egy ismeretlen tagokból álló bizottság nevében Schlesinger b. jegyző. Nagy sajnálatunkra szerkesztőségünk munkatársai közül az elkészített meghívás miatt senki sem jelenhetett meg ott, arról tehát nem referálhatunk, a legközelebbi számban azonban hisszük, hogy sikerülni fog az ötvenezer forintos névtelen bizottsági tag urat kikutatnunk, és ezen, humbugszerű dologról valódi tudósítást hozni: addig is mint egy ritkaságot nyomtatjuk ki. Az uszó versenyekről a múlt hetekben a napi lapokból olvastunk valami tudósítást, de oly sokszor volt már lapunk meg nem tartott nemzetközi és nem tudom miféle nagyszabású versenyek leírásával felülteve, hogy ezt sem mertük kiadni.

— **A magyar atletikai club** őszi versenyének e hó 14-én kellett volna megtartatnia, lapunk zártáig nem olvastunk az eredményről semmit, sem pedig tudósítást nem kaptunk. Valószínűnek tartjuk, hogy mint múlt számunkban említés volt róla, nevezések hiánya miatt elmaradt a verseny. Szomorú tanujele e szép multu testgyakortati egyesület tengődésének. Nem lehet megfejtetni, az intézőkben, avagy a tagok közönyében található-e fel ennek indító oka. Az az egy azonban bizonyos, hogy míg az egyesület a céljának megfelelő téli helyiséggel nem rendelkezik, szebb jövőt nem remélhetünk. Nem elég az atletikai club életképes működéséhez egy vivó helyiség. Szabad mozgáshoz nagy tér kell.

— **Indulás a zsákfutásnál.** Ezen igen kedvelt komikus versenynél eddig nálunk Magyarországon az indulás mindig a versenyzők egy sorba »állítás« után vezényszóra vagy lövésre történt. Igen érdekes újítást tettek az atletika hazájában Angliában és Amerikában e téren. A versenyzők ugyanis, bebujva a zsákba egész nyakig, — hol a zsák szája elkötetik, — egy sorba »lefejtetnek a földre« lábbal a célhoz, s a vezényszóra vagy lövésre kezdődik a verseny, még pedig először a verseny kedves komikumát felette fokozó felkeléssel, mely lekötött kezekkel nem is a legkönnyebb, egynek esetleges visszabukása, többeket is elboríthat. A versenyzők egymástól egy lábnyi távolra vannak lefejtelve. Nagyobb téli helyiséggel rendelkező sport-egyleteink mindenestire kedélyes mulatságot szereznek közönségüknek e verseny ilyenmü bemutatásával.

— **A »Nemzeti lovarda«** elnöksége a lovarda külső és belső kicsinosítására értékesítette a nyári időt. Az intézet elnöksége kiváló gondot fordított a közönség kényelmére s a hölgy- és férfi-közönség számára csinos öltöző szobákat rendeztetett be. A 22 darab iskoláló a napokban érkezett meg a legjobb kondícióban s a tanítás már megkezdett. A tanórák beosztása a következő: Reggel 7—8-ig és 11—12-ig tanítás urak részére déli 12—1-ig vegyes óra hölgyek és urak részére, kik a lovaglásban már előmenetelt tettek, d. u. 1—2-ig tanítás kezdő hölgyek részére; október 1-től a reggel 7—8-ig tartott óra megszűnik, s e helyett ápril végéig délután 5—6-ig tartatik óra urak részére.

— **Egy nem létező egyesület versenye.** Valami budapesti »Achilles«-egyesület, melyről csak hébe-korba egy

ismeretlen kéztől világba bocsátott nagyszabású versenyéről hallunk hírt: ismét adott életjelt magáról ez uton, mint egy napilap sporthirei közt olvassuk. Szept. 23-án tartotta meg nevezett egyesület a szokásos (?) mérkőzéseit, s a 10 klm. távolságot Pártos Zsigmond 8 p. 15 mp. alatt hajtva be velocipedjén, győzött.

— **A soproni torna- és tüzoltó-egyesület** alakulásának 23-ik évfordulója alkalmából ez évi szeptember hó 30-án igen sikerült ünnepélyt rendezett. Az ünnepély sorrendje a következő rendben volt megtartva: Reggel 10 órakor: Tüzoltó-gyakorlat a régi laktanyában. Délelőtt 1 $\frac{1}{2}$ 12 órakor: Mutatvány-gyakorlat egy a polgármester ur által kijelölendő épületen, Délután 4 órakor: Disztornászat a torna-kertben. I. Rendgyakorlatok. II. Szergyakorlatok. III. Szabadon választott tornászat. A torna-esarnokban: Esti 6 órakor: A nemzeti zenekar előadása. Esti 7 órakor: Az egyesület működéséről jelentés és a szolgálati érdemek kiosztása. Esti 7 $\frac{1}{2}$ órakor: Mutatvány-vivás. Esti 8 órakor: Tánczvizsgalom. Kötelességünknek ismerjük hazánk ez egyik legrégebbi egyesületének jubilaris ünnepélyéhez, a szerkesztőség nevében őszinte szerencsét kívánni, kitaratást és szép sikert a jövőre is!

A makói torna-egyesület f. évi szept. hó 24-én tartott rendkívüli közgyűlése alkalmával elhatározta, hogy a magyarországi torna-egyesület szövetségébe — melynek egyik főcélja, hogy a keletkezében levő, vagy a már fennálló, de nehézséggel küzdő egyesületeket anyagi és erkölcsi támogatásban részesítse — tagul belép. — Ugyanekkor megállapított az egyesületi egyenruházat és jelvény is. Egyenruházatul az egyesület részben az országos torna-ünnepély alkalmával is elfogadott sötétkék nadrág, ugyanilyen színű kabát, fekete kerek kalap, vörös öv, kék-fehér tricót ing és fekete bőrzcipőből álló öltözetet fogadta el. Az egyesület jelvényeül pedig M. T. E. monogrammal, 1886. felirattal és cserkoszoru övezettel ellátott vörösréz-éremet állapított meg. Ez érem akként készül, hogy szallagra (kék-fehér szín) tűzve a mellen hordozható legyen. — Ugyanezen alkalommal még dr. Dedinszky Béla egyesületi titkárnak az egyesület közelmúlt életéről előadott tüzetes jelentésével kapcsolatban előterjesztett indítványára. Kristóffy Ferenczné, Török Imréné, dr. Vendel János uraknak f. évi aug. hó 26-án rendezett háziversenyen kiosztott díjak gyűjtése körül tanusított lelkes és szives fáradozásaikért egyhangulag jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott meg. A téli tornahelyiségről sürgősen gondoskodni az egyesület választmánya bízott meg azzal, hogy egyszersmind Makó városnál egyengesse az utat arra nézve, hogy polgári fi-iskolánál közös ternaesarnok építtessék.

Tartalom: Felhívás magyarországi tornatanáraihoz. — A K. A. C. versenyei. Irta: Stampa Keresztély. — A sport. Irta: Dumas Sándor. — Velocipedezőink. Irta: Páris Benő. — Vidéki sport. Közli: Vermes Lajos. — Távgyaloglás Bosnlárból Hercegovinába. — Az aradi disztornászat szabadgyakorlatai. — Kéremlet és figyelmeztetés. — Különlélek. — Hirdetések.

H I R D E T É S E K.

Ajánkozások.

Nevelőül

ajánkozik egy végzett tanárjelölt a fővárosban Ajánlatok »Nevelő« czimmal a lap kiadóhivatalához.

Az őszi sportsaiszonra ajánlja dús választékban bővelkedő raktárát

Sigmund József

Budapest, IV. kerület
városház utcz 2—4.

Titkári szolgálatokra

ajánkozik egy irodalmilag képzett fiatal ember, ki nemcsak levelezésre, hanem más önálló fogalmazásra is képes. Különösen sportsmanok és képviselők figyelmébe ajánlja magát czime meg tudható a kiadóhivatalban.

Hazai és külföldi sportmunkák

beszerzésére, valamint egész sport-könyvtárak berendezésére előfizetőknek szíveségből díjtalanul vállalhozik a kiadóhivatal.

Tetemesen leszállított áru könyvek kapkátók a „Herkules“ kiadóhivatalában.

Édes álmok. Elbeszélések. Irta **Lukács Piroska.** (Az öngyilkos színész nő hátrahagyott iratai, több érdekes elbeszélés, kibővítve az elhunyt író életrajzával). Ára eddig 1 frt most **40 kr.**

Viharos élet. Elbeszélés. Irta **Pozsoit Kálmán.** (Két kisebb és egy nagyobb terjedelmű elbeszélés.) Czimképes kiadás. Ára eddig 1 frt most **40 kr.**

Ha a könyv ára levélbélyegeken beküldetik e lap kiadóhivatalába 45 krnyi póstadíjjal együtt, úgy a megrendelt munka azonnal ajánlva postára tétetik.

Az őszi és téli sport-saiszonra a legujabb divatu minták ékezetek!

AZ ATHLETA, VELOCZIPÉD, KORCSOLYA, torna, vivó, lovagló stb. sport üzöi számára. VERSENY-ÖLTÖNYÖK, TRICÓT-INGEK és HARISNYÁK mindenféle színben és alakban.

A sport-versenyek összes kellékei:

sportverseny sapkák, verseny- és training-ingek, torna cipők, verseny-nadrágok, sport-övek, sport-szövetek a legnagyobb választékban s a legjutányosabb árak mellett kapkátók

SIGMUND JÓZSEF

vászon, kész fehérnemű-, szövött és rövidáru-raktárában,

Budapest, IV. kerület, városház-utcz 2—4. szám alatt.

Testgyakorló és sportegyletek egyenruházati kellékei megrendelés szerint készíttetnek egy színben, vagy csikósan.

Az iskolai tornázás gyenruházati cikkeinek s Dr. Jaeger Gusztáv normál alsó-ruházatának, valamint a családi életben használatban levő vászon-, kész fehérnemű-, szövött és rövidáruk raktára.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel postafordultával és bérmentve szolgálók.

